

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

การบริหารจัดการสถานศึกษามุ่งเน้นการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้วิธีการบริหารจัดการที่หลากหลายแตกต่างกันไปตามศักยภาพและสถานศึกษานั้น การให้อิสระในการดำเนินการด้วยตนเอง จะทำให้เกิดความคล่องตัวสามารถพัฒนาเปลี่ยนแปลงได้ทันต่อเหตุการณ์ ผลงานที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของสถานศึกษาทุกคนที่เกี่ยวข้องจะต้องรับผิดชอบ ไม่ว่าจะเป็นความสำเร็จหรือการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขการบริหารการศึกษาในปัจจุบัน เป็นการดำเนินการที่ประกอบด้วยการวางแผน การจัดรูปงานและระบบกำลังคน การจูงใจและการควบคุมการดำเนินงานของบุคลากรในหน่วยงานก็เพื่อให้การดำเนินงานนั้นบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้บริหารควรมีทักษะในการบริหารสถานศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะที่สามารถจะครอบคลุมภารกิจและบทบาทได้ทั้งหมด ซึ่งจะต้องมีทักษะการบริหาร 3 ด้านที่ทำให้งานเกิดประสิทธิภาพตามแนวคิดของแคทซ์ (Katz) ประกอบด้วย ทักษะด้านเทคนิควิธี ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะด้านความคิดรวบยอด จะต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทักษะตนเองให้เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีศักยภาพ โดยต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ ใฝ่เรียนรู้อยู่เสมอ มีความสามารถ มีความเข้าใจ มีทักษะในเชิงการบริหารงานเป็นอย่างดี กล้าคิดกล้าพูด กล้าตัดสินใจ เป็นนักประสานงานที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีบุคลิกภาพดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความเป็นผู้นำ โดยเฉพาะความเป็นผู้นำทางด้านวิชาการ และด้านวิชาชีพ เป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์กว้างไกลรู้เท่าทันสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ อยู่เสมอโดยสามารถเป็นผู้นำไปสู่การปฏิบัติ และรู้จักระดมทรัพยากรการบริหาร ทั้งมวลมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลในการบริหารงานสูงสุดอันจะเป็นแบบอย่างเอื้อให้บุคลากรในสถานศึกษามีทักษะการบริหารสถานศึกษาไปด้วย (Katz, 1995 : 33 - 42)

ศตวรรษที่ 21 เป็นยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) หรือโลกไร้พรมแดน (Border-less World) ที่กระแสของโลกเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รุนแรง ต่อเนื่อง ซับซ้อน และเกี่ยวข้องกันอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในแต่ละสาขา เช่น วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ วัสดุศาสตร์ คอมพิวเตอร์ การสื่อสารและโทรคมนาคม ฯลฯ โดยนวัตกรรมและเทคโนโลยีแขนงต่างๆ หรือแม้แต่การก้าวข้ามจากการดำเนินชีวิตที่ต้องอาศัยการติดต่อกันทางกายภาพ หรือใช้อุปกรณ์สื่อสารข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์พื้นฐานมาเป็นการดำเนินชีวิตในโลกของ

สารสนเทศ (Cyberspace) ความจริงเสมือน (Virtual Reality) และพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-commerce) อีกทั้งความก้าวหน้าในสังคม ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ ในหลายด้านด้วยกันทำให้ทุกคนต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง มิเช่นนั้นอาจจะถูกทิ้งไว้ให้ล้าหลังจนไม่สามารถจะตามได้ทัน สอดคล้องกับ ฌ็อง-ฌัก กูแซง (2551 : 34) ได้กล่าวไว้ว่า ศตวรรษที่ 21 มีความแตกต่างจากศตวรรษที่ผ่านมาอย่างสิ้นเชิง นั่นคือระบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ระบบการเมืองการปกครอง ระบบเศรษฐกิจ ระบบสาธารณสุข ต่างก็ต้องมีการพัฒนา เพื่อให้สอดคล้องกับภาวะความเป็นจริงในปัจจุบัน รวมทั้งระบบการศึกษาด้วยเช่นกัน

ผู้บริหารสถานศึกษาย่อมมีคุณลักษณะหรือลักษณะเด่น เช่น บุคลิกภาพ นิสัยใจคอ เจตคติ ความเป็นผู้นำความสามารถในการตัดสินใจ ความทะเยอทะยาน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทักษะการคิด ความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการพูด เป็นต้น (ธีระพล นิลสาขา. 2542 : 34-35) คุณลักษณะ เป็นสิ่งที่ชี้วัดให้เห็นถึงความดีของผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละคน ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ก็มีคุณลักษณะหลายประการ อาทิ มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีความคิด สร้างสรรค์ และใช้นวัตกรรม ตระหนักถึงผลกระทบจากภายนอกมีความยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนได้ มีภาวะผู้นำแบบจูงใจใฝ่บริการ มีคุณธรรมจริยธรรม (ชัยยนต์ เพาพาน. 2559 : 35)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1 เป็นหน่วยงานทางการศึกษา หน่วยงานหนึ่งที่ดูแลรับผิดชอบการจัดการศึกษาอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดพันธกิจไว้หลายประการ อาทิ ส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาภาคบังคับอย่างทั่วถึงและเสมอภาค ส่งเสริมและพัฒนากิจการการศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณภาพได้มาตรฐานการศึกษา มีคุณธรรมจริยธรรม สำนึกในความเป็นชาติไทยมีวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ฯลฯ โดยมีเป้าประสงค์สำคัญที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาประการหนึ่งว่า ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา พัฒนาระบบการเรียนการสอนและปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1 จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตามที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1 กำหนดไว้ และปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดด ตามที่กล่าวไว้ข้างต้นนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาย่อมมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับสภาพการณ์ในยุคศตวรรษที่ 21 อยู่แล้ว ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยมุ่งหวังว่าองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ น่าจะเป็นประโยชน์ในการนำไปปรับปรุงหรือพัฒนาการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ที่มีส่วน

เกี่ยวข้องกับการบริหารและการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และจะส่งผลให้การบริหารและการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล ตามเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ประกอบด้วย อำเภอที่อยู่ใน เขตบริการ ได้แก่ อำเภอเมืองจันทบุรี อำเภอท่าใหม่ อำเภอแก่งหางแมว และอำเภอนายายอาม สามารถขับเคลื่อนและเสริมสร้างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี โดยการนำการพัฒนาทักษะมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะในด้านต่างๆ อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับจันทรานี สงวนนาม (2551 : 29-30) ที่กล่าวถึงทักษะการบริหารว่าต้องประกอบด้วยด้านเทคนิควิธี ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านความคิดรวบยอด ซึ่งสอดคล้องกับ พะยอม วงศ์สารศรี (2552 : 57-58) ที่กล่าวว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาควรประกอบด้วยทักษะด้านเทคนิค คือ ความสามารถของผู้บริหารที่จะเป็นที่ปรึกษา สาธิตวิธีการต่าง ๆ และสามารถทำงานที่ใช้ฝีมือ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ คือ การจัดการกับ มนุษย์โดยตรง ซึ่งใช้วิธีการโน้มน้าวใจ จูงใจให้สมาชิกในองค์กรอยากทำงาน มีวิธีการที่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลที่ร่วมงานไปในทิศทางที่ต้องการได้ ทักษะด้านความคิด คือความสามารถในการมององค์กรในภาพรวม เป็นการพิจารณาหน้าที่ต่าง ๆ ในองค์กร และผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงของสภาพ ภูมิศาสตร์ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม เพราะสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยสำคัญต่อ กระบวนการตัดสินใจ ซึ่งจำเป็นต้องใช้ทักษะทางการบริหารดังกล่าวที่เหมาะสม และสามารถพัฒนาในการปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษาได้

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวจะเห็นได้ว่าทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาเพื่อจะได้เป็นประโยชน์ ต่อการบริหารการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และเป็นแนวทางการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาอันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพ การบริหารสถานศึกษา และประสิทธิภาพของการทำงานในศตวรรษที่ 21 สามารถรองรับกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันต่อไป

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1
2. เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหาร สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหาร สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

ประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เพื่อเป็นองค์ความรู้ให้ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษาและผู้ที่มี ส่วนเกี่ยวข้องของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ได้มีแนวทางเกี่ยวกับ ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และสามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการ ปรับปรุงพัฒนาความรู้ความสามารถด้านทักษะการบริหาร ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1 ปีการศึกษา 2563 จากจำนวนสถานศึกษา ทั้งหมด 81 สถานศึกษา มีจำนวนผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 72 คน ครูผู้สอน จำนวน 951 คน รวม ทั้งสิ้น 1,023 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1.ออนไลน์. 2563)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 285 คน โดยใช้การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 607-610) ตามสัดส่วนของแต่ละโรงเรียน จากนั้นทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยแบ่งตามอำเภอ ประกอบด้วย 1) อำเภอเมือง จำนวน 25 โรงเรียน 2) อำเภอท่าใหม่ จำนวน 26 โรงเรียน 3) อำเภอนายายอาม จำนวน 16 โรงเรียน และ 4) อำเภอแก่งหางแมว จำนวน 16 โรงเรียน ตามสัดส่วนของแต่ละโรงเรียน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปร 2 ตัวแปร ประกอบด้วย

2.1. ตัวแปรพยากรณ์ คือ ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านมนุษยสัมพันธ์
- 2) ด้านเทคนิค
- 3) ด้านภาวะผู้นำ
- 4) ด้านความคิดรวบยอด

2.2 ตัวแปรเกณฑ์ คือ การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผู้วิจัยจึงได้สรุปตัวแปรออกมาทั้ง 4 ด้าน คือ

- 1) ด้านมนุษยสัมพันธ์องค์กรและชุมชน
- 2) ด้านภาวะผู้นำที่มีวิสัยทัศน์
- 3) ด้านการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- 4) ด้านเทคนิคและทักษะการปฏิบัติงาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษาครั้งนี้มีนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง การบริหารต้องมีทั้งศาสตร์และศิลป์ มีทักษะกระบวนการบริหาร เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย ต้องมีความรู้ความสามารถมีทักษะและประสบการณ์ ทั้งในงานหน้าที่มีเทคนิควิธี ตลอดจนความสามารถในการสื่อสาร มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การจัดการทรัพยากร มีมนุษยสัมพันธ์ มีความคิดกว้างไกล สร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน มีภาวะผู้นำการจัดการทำงานเป็นทีม มีความคิดรวบยอด รู้และเข้าใจแก้ไขปัญหา สามารถบริหารงานเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบด้วย 4 ทักษะดังนี้

1. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง ความสัมพันธ์ในทางสังคมระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษาซึ่งจะก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน การใช้วิธีการต่าง ๆ ในการสร้างแรงจูงใจกับบุคลากรในสถานศึกษา มีทักษะในการโน้มน้าว สร้างความเชื่อ ความศรัทธาในการปฏิบัติงาน มีการสร้างขวัญกำลังใจ การเรียนรู้พฤติกรรมของบุคคล เพื่อให้เกิดความเข้าใจในธรรมชาติของบุคคลนั้น อีกทั้งผู้บริหารรู้จักการพัฒนาตนเอง รู้จักการเข้าใจผู้อื่นเป็นกัลยาณมิตร ช่วยเหลือเกื้อกูล รับฟังความคิดเห็นจากผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน สามารถสร้างทีมงานเพื่อให้เกิดผลสำเร็จของงานตามเป้าหมายที่วางไว้ร่วมกันได้

2. ทักษะด้านเทคนิค หมายถึง ผู้บริหารได้ใช้ความรู้ ความคิด ความสามารถในการใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการบริหาร การบริหารจัดการ การใช้เครื่องมืออุปกรณ์ให้เกิดความคล่องตัว และชำนาญ การใช้ทรัพยากร บริหารการเงิน การใช้เทคโนโลยี และการทำงาน รวมถึงการปฏิบัติงานหน้าที่ต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา

3. ทักษะด้านภาวะผู้นำ หมายถึง ความเป็นผู้นำทางการวางแผน การประสานงาน การติดต่อสื่อสาร การจัดการและการดำเนินงาน การมอบหมายงาน และการประเมินผล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สนับสนุนครูและบุคลากรในภาพรวม เป็นแบบอย่างของผู้นำที่ทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพของสถานศึกษา

4. ทักษะด้านความคิดรวบยอด หมายถึง ความสามารถในการมองภาพรวม มองเห็นภาพของสถานศึกษา การคิดที่มีความชาญฉลาดในการรับมือและแก้ไขปัญหาด้วยความเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ ที่จะเข้ามามีผลกระทบต่อสถานศึกษา ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมการเมือง และการปกครอง การตัดสินใจที่ดี มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และมีการสร้างวิสัยทัศน์ให้กับตนเองและสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมีอิทธิพลต่อบุคลากรภายในมีบทบาทต่อการกำหนดทิศทางการบริหารในศตวรรษที่ 21 เป็นผู้นำนโยบาย และนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนที่มีคุณภาพเป็นมนุษย์มีที่ประสิทธิภาพมีทักษะสำคัญสำหรับคนยุคศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเป็นผู้ที่มีสมรรถนะสูง สอดคล้องกับสภาวะการณ์เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เป็นผู้นำทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการติดต่อสื่อสาร การประสานงานและปรับตัวให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีความพร้อมในทุกสถานการณ์ มีการแสวงหาความรู้ทั้งเชิงทฤษฎี ทักษะปฏิบัติ บทบาทหน้าที่ มีคุณธรรมจริยธรรม และประสพการณ์ บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 4 ด้านดังนี้

1. **ด้านมนุษยสัมพันธ์องค์กรและชุมชน** หมายถึง ความสัมพันธ์ที่มีต่อกันทั้งในและนอกสถานศึกษาและชุมชน การสร้างแรงจูงใจของบุคคลในสถานศึกษา ผู้บริหารมีทั้งศาสตร์และศิลป์ในการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่น ๆ การสร้างการยอมรับนับถือ การให้ความร่วมมือในการติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างบุคคลตลอดจนในระดับสถานศึกษา ก่อให้เกิดความเชื่อมโยงเพื่อให้ผลสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษา มีการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อชุมชนรอบข้างสถานศึกษา โดยมีน้ำใจช่วยเหลือระหว่างสถานศึกษาและชุมชน

2. **ด้านภาวะผู้นำที่มีวิสัยทัศน์** หมายถึง ความสามารถเป็นต้นแบบในการบริหารเป็นต้นแบบ แบบอย่างที่ดีและเป็นผู้นำโดยใช้ทักษะการแก้ปัญหาเพื่อนำพาองค์กรไปสู่ผลลัพธ์ที่ประสพผล เป็นผู้ประสานงานที่มีประสิทธิภาพ ยอมรับความสามารถของคณะทำงานหรือผู้ร่วมงานที่มีความแตกต่างกัน สามารถเป็นผู้นำในการกำหนดขอบข่ายของปัญหา วิเคราะห์และแก้ปัญหาด้วยความรับผิดชอบ นำพาสถานศึกษาให้มีการพัฒนาในทุกด้าน เป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกลสู่การพัฒนาและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

3. **ด้านการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร** หมายถึง การใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์กับสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การรับส่งข้อมูลข่าวสารให้ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ มีการใช้ประโยชน์จากสื่อเทคโนโลยีเพื่อเผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ และยังนำความรู้มาใช้สร้างนวัตกรรมใหม่ให้กับสถานศึกษาให้มีการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเป็นระบบ สร้างการติดต่อสื่อสารที่ทันสมัยและรวดเร็วกับองค์กรรวมถึงบุคคลทั้งภายในและนอกสถานศึกษา

4. **ด้านเทคนิคและทักษะการปฏิบัติงาน** หมายถึง เทคนิคกระบวนการในการทำงาน ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความสามารถในการทำงาน เป็นตัวอย่างแก่ผู้อื่นได้ และสามารถปรับปรุงวิธีการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น แก้ไขปัญหาได้อย่างดี มีกระบวนการและกลวิธีในการปฏิบัติงาน มีทักษะทางการบริหารจัดการ ทำให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายตามระดับทักษะการปฏิบัติงานเป็นสำคัญ

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2563

ครูผู้สอน หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่ทำหน้าที่หลักทางด้านการสอนและรับผิดชอบงานหัวหน้าฝ่ายงานที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

สถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

เขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวคิดของนักวิชาการทั้งหมด 14 คน ได้แก่ ทองทิพภา วิริยะพันธุ์ (2550 : 8-9), จันทรานี สงวนนาม (2551 : 29-30), พะยอม วงศ์สารศรี (2552 : 57-58), พิมลพรรณ เพชรสมบัติ (2555 : 98), วิโรจน์ สารรัตนะ (2555 : 3-4), จริญญา บุญช่วย (ออนไลน์ .2556), เกียรติพงษ์ อุดมธนะธีระ (ออนไลน์ .2561), เซอร์จิโอวานนี (Sergiovanni. 1989 : 119-120) , ไวล์ (Wiles. 1967), ดูบริน (Dubrin. 1998 : 333), บาร์ทอล และมาติน (Bartol and Martin. 1998 : 98-99), โรบินสัน (Robinson. Online. 2012), สุกัญญา แซ่มซ้อย (2561 : 120), คามัต (Kamat. Online. 2012) สรุปทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา ได้เป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านมนุษยสัมพันธ์ 2) ด้านเทคนิค 3) ด้านภาวะผู้นำ และ 4) ด้านความคิดรวบยอด และได้ทำการสังเคราะห์แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดของนักวิชาการทั้ง 12 คน ได้แก่ วิจารณ์ พานิช (2556 : 10), พรชัย เจดามาน (2560 : ออนไลน์), ฮอยล์ อิงลิช และสเตฟฟี (Hoyle, English and Steffy. 2005 อ้างถึงใน แพรดาว สนองพันธ์ และเสาวณี สิริสุขศิลป์. 2557 : 34), ปีเตอร์ เอฟ.ดริคเกอร์ (Peter F. Drucker. 2013. อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตนะ. 2556 : 70-75), กระทรวงศึกษาธิการนิวซีแลนด์ (New Zealand Ministry of Education. 2013. อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตนะ. 2556 : 71), แพรดาว สนองพันธ์ และเสาวณี สิริสุขศิลป์ (2557:42-50), สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล (2556 : ออนไลน์), วิกเตอร์ (Victor. 1969. อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตนะ. 2556 : 63), โทสต์มาสเตอร์ (Toastmaster.2013 : 21), เดริกเมียด (Derick Meado. 2016 : ออนไลน์), ลีออค (Loc. 2010 : 9), พุชชีโอ แมนซี และ เมอร์ด็อก (Puccio, Mance and Murdock. 2011: 9) สรุปการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้เป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านมนุษยสัมพันธ์องค์กร และชุมชน 2) ด้านภาวะผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ 3) ด้านการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ 4) ด้านเทคนิคและทักษะการปฏิบัติงาน ดังภาพประกอบ 1

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตัวแปรพยากรณ์

ตัวแปรเกณฑ์

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
2. ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1